

Még egy mérföldre sincs az otthonomtól az az épület, mely láttán olyan túlvilági borzongás fut végig a hátamon, mint egy Alfred Hitchcock-filmtől. A szürke, egyemeletes építményt magas drótkerítés fogja körül, ami szokatlan elővigyázatosság egy középosztálybeli környék szendvicsboltjai és lakóházai között. A kerítés mögött három üzletet találunk: egy fodrászszalont, a State Farm Biztosítótársaság irodáit és Stan Baker sportlövészeti üzletét. E harmadik az, ahol Kurt Cobain 1994. március 30-án egy barátja társaságában megvett egy Remington vadászpuskát. A tulajdonos később elmesélte egy újságnak, csodálkozott is, hogy ilyen fegyvert vesz valaki, hisz nem volt „vadászidény”.

Amikor csak elhajtok Stan Baker boltja mellett, úgy érzem, mintha egy különösen kegyetlen közúti baleset szemtanúja lennék – és bizonyos értelemben ez igaz is. A Kurt fegyvervásárlását követő események mély nyugtalanságot keltettek bennem, és felszították a kutatás vágyát olyan dolgok után, melyekről tudom, hogy alaptermészetüknél fogva megismerhetetlenek. Spirituális kérdésekről van szó: az örület szerepe a művészi zseniben, a drognak a lélekben véghez vitt rombolása s a vágy, hogy megismerjük a belső és a külső ember közötti szakadékot. Ezek a kérdések nagyon is valóságosak minden olyan család számára, amelyet valamilyen módon megérintett a függőség, a depresszió vagy az öngyilkosság. Az efféle szerencsétlenség sújtotta családokat – beleértve az enyémet is – a megválaszolhatatlan kérdések feltevésének kényszere kísérti.

Ezek a misztériumok táplálták e könyvet, a történet azonban évekkel korábban, ifjúságom idején kezdődött egy kis washingtoni városkában, ahol a Columbia lemez- és kazettaklub havonta érkező küldeményekben kínálta körülményeimre a rock 'n' roll-megváltást. Részben e postán rendelt albumok ösztönzésére elhagytam a vidéki tájat, hogy író és szerkesztő legyek Seattle-ben. Néhány évvel később az állam másik végében ugyanez a lemezklub hasonló lépésre készítette Kurt Cobaint, aki tehetségét zenészi karrieré

formálta. Útjaink 1989-ben találkoztak, amikor az én folyóiratom közölt első ízben a Nirvanát bemutató címlapsztorit.

Nem volt nehéz szeretni a Nirvanát, hisz hírnevük és dicsőségük legfényesebb napjaiban is úgy néztek ki, mint a kóbor kutyák, s ugyanez Kurtre is érvényes volt. Művészelete kezdetén egy Norman Rockwell-illusztrációt idéző, dupla széles lakókocsiban élt, ott fejlesztve tovább mesemondó-tehetségét, mely különleges szépséggel töltötte el zenéjét. Még a rocksztárok sorából is mindig kilógott, én azonban nagyon élveztem, ahogy kamaszos humorát egy öregember zsémbelésével ötvözte. Mikor feltűnt Seattle környékén – nevetséges, fülére boruló sapkájában lehetetlen volt eltéveszteni –, egyéniség volt egy olyan iparágban, melynek futószalagjáról kevés igazi egyéniség kerül ki.

E könyv megírása közben sokszor előfordult, hogy sziszifuszi munkámnak az ő humora volt egyetlen fény sugara. *A mennyeknél súlyosabb* négy év kutatómunkáját öleli fel, négyszáz interjút, több szekrényre való dokumentumot, zenei felvételek százait, sok álmatlan éjszakát és levezetett végtelen mérőföldet Aberdeen és Seattle között. A kutatás olyan helyekre juttatott el – érzelmi és fizikai értelemben egyaránt –, melyekről álmodni sem mertem volna. Voltak hihetetlenül emelkedett pillanatok – mint például amikor először hallottam a kiadatlan **You Know You're Right** című dalt, melyről bátran állíthatom, hogy Kurt legjobbjai közé tartozik. De minden örömteli felfedezést szinte elviselhetetlen fájdalom követett, mint mikor kezemben tartottam Kurt búcsúüzenetét, amelyet egy szív alakú doboz rejtett, szőke hajának egy tincselével együtt.

A mennyeknél súlyosabb Kurt Cobain tiszteletére született, s szándékom szerint ítékezés nélkül mesél az életéről – arról a hajtincsről és arról a búcsúlevélről. Ezt csakis Kurt legközelebbi barátainak, családjának és együttese tagjainak nagylelkű segítségével valósíthattam meg. Végül szinte mindenki megosztotta velem emlékeit, akit erre kértem – kivéve azt a néhány embert, akik maguk tervezték megírni saját történeteiket. Nekik a legjobbakat kívánom erőfeszítéseikhez. Kurt élete bonyolult kirakójáték volt, annál is inkább, mivel oly sok részletét titokban tartotta. Ez az eljárás egyszerre volt drogfüggőségének következménye és annak táptalaja. Olykor az a képzetem támadt, hogy egy szuperkémet, egy rendkívül ügyes kettős ügynököt tanulmányozok, aki tökélyre vitte a rejtőzködés művészetét, hogy soha senki ne ismerhesse meg élete minden részletét.

Egy barátom, aki maga is drogfüggőségből szabadult, egyszer leírta nekem azt a jelenséget, melyet az övéhez hasonló családok „nem beszélünk róla” szabályának nevezett. – Olyan otthonokban nőttünk fel – mesélte –, ahol há-

rom dologhoz kellett tartanunk magunkat: „ne kérdezz, ne beszélj, ne mondd el”. Ez egyfajta titkos kód volt, és a sok titkolózás meg hazugság miatt lassan erős szégyenérzet uralkodott el rajtam. – Ez a könyv mindazoknak szól, akiknek van bátorságuk elmondani az igazat, feltenni fájdalmas kérdéseket, és kitörni a múlt árnyainak fogságából.

Charles R. Cross
Seattle, Washington,
2001 áprilisa

A mennyeknél súlyosabb

„Heavier Than Heaven”: ezt a szlogent a brit koncertszervezők használták a Nirvana 1989-es, a Tad együttesel közös turnéjának jellemzésére. Ez mind a Nirvana „heavy” hangzását, mind Tad Doyle 150 kilós testsúlyát kifejezte

Pontosan hat órával és ötvenhét perccel az után a pillanat után, mikor egy egész generáció szerelmes lett belé, látta meg először a mennyországot. Ez volt első halála, a legkorábbi az ezután következő sok kis halál sorában. A hatása alá került nemzedék számára ez egy szenvedélyes, hatalmas és lebilincselő áhítat volt – az a fajta szerelem, melyről már az elején tudni lehet: arra hivatott, hogy összetörje a szíved, s úgy végződik majd, mint egy görög tragédia.

1992. január 12. volt, egy napos, szeles vasárnap reggel. A hőmérő aznap New York Cityben elérte a 6 °C-ot, de reggel hétkor az Omni Hotel egy kis lakosztályában majdnem fagypontra körül járt. Az ablakot nyitva hagyták, hogy kiszellőztessék a cigarettabűzt, s a manhattani reggel minden meglepet ellopott. Maga a szoba úgy nézett ki, mintha szélvihar söpört volna rajta végig: a padlón szétszórva heverték ingek, ruhák és cipők halmjai, mint egy vakoknak rendezett használtruha-vásáron. A lakosztály dupla ajtaja mellett vagy fél tucat tálca, rajtuk a felszolgált étkezések többnapos maradékai. A tálcák tetején kenyérdarabok és avas sajtszeletek díszeltek, gyümölcslegyek raja zümmögött az elfonnyadt saláták fölött. Ez nem a négycsillagos szállodai szoba átlagos képe volt – sokkal inkább annak eredménye, hogy a takarítókat kiutasították a szobából. A „Ne zavarj” táblát valaki így írta át: „SOHA ne zavarj! Dugunk!”

De ezen a reggelen mégsem ezt tették. A huszonhat éves Courtney Love a hatalmas nászágynál aludt antik, viktoriánus kombinében, hosszú, szőke haja úgy omlott szét a párnán, mint valami mesebeli királylánynak. Mellette mélyen benyomódott az ágy, mint ahonnan nemrég keltek fel. Akár egy krimi nyitójelenetében, egy holttest feküdt a szobában.

– Reggel hétkor ébredtem fel, és ő nem volt az ágyban – emlékezett Love.
– Még sosem féltem ennyire.

Az ágyból a huszonnégy éves Kurt Cobain hiányzott. Alig hét órával korábban Kurt és együttese, a Nirvana volt a *Saturday Night Live* zenei szenzáció-

ja. A programban való fellépésük a rock 'n' roll-történet vízválasztó pillanatának bizonyult: ez volt az első alkalom, hogy egy „grunge”-banda élőben szerepelt az országos tévécsatornán. Ugyanazon a hétvégén a Nirvana aktuális újdonsága, a *Nevermind* kiütötte Michael Jackson a *Billboard*-lista éléről, és az ország legnagyobb számban eladott albuma lett. Bár nem afféle egy éjszaka alatt születő siker volt – a banda már négy éve együtt játszott –, a Nirvana meglepetésként hatott a zeneiparra. Az egy évvel azelőtt még gyakorlatilag teljesen ismeretlen együttes a **Smells Like Teen Spirit** című számmal meghódította a sikerlistákat, e szám 1991 legismertebb dalává vált, és indító gitártémája a kilencvenes évek rockzenéjének igazi kezdetét jelentette.

Meg aztán olyan rocksztárt se igen láttak még, mint Kurt Cobain. Inkább antisztárnak tűnt, mint ünnevelt hírességnek; nem akart limuzinnal menni az NBC-stúdióba, s mindent egyfajta soha nem lankadó érzékenységgel csinált. A *Saturday Night Live* show-n ugyanazt a ruhát viselte, mint az előtte lévő két napon: Converse teniszcipőt, térdein lyukas farmert, egy ismeretlen bandát reklámozó pólót és egy Mister Rogers-stílusú kötött kardigánt. Egy hete nem mosott haját, az epres Kool-Aid festéktől visztos szőke haja úgy nézett ki, mintha alvadt vértől állna csomókban. Az élő tévéközvetítések történetében soha egyetlen előadó sem fordított ennyire kevés figyelmet a megjelenésére és a tisztaságára, legalábbis nagyon úgy festett a dolog.

Kurt összetett, ellentmondásos emberkerülő volt, s ami olykor esetleges lázadásnak tűnt vele kapcsolatban, amögött valójában gondos megkomponáltság állt. Számptalan nyilatkozatban jelentette ki, hogy mennyire utálja az MTV-től kapott meghívásokat, mégis újra meg újra a panasszal hívta fel menedzserét, hogy a csatorna közel sem játssza annyiszor videóit, mint kellené. Megszállottan – szinte kényszeresen – tervezte meg zenéjének és karrierjének irányát, ötleteit évekkkel azelőtt leírta naplójába, hogy megvalósította volna őket; mikor azonban elérte a vágyott megtiszteltetést, úgy viselkedett, mintha annyit sem érne neki, hogy felkeljen miatta az ágyból. Erőszakos, akaratos ember volt, akit azonban legalább annyira motivált mérhetetlen önutálat. Még akik a legközelebb álltak hozzá, azok is úgy érezték, hogy alig ismerik – amit az a bizonyos vasárnap reggel is tanúsított.

A *Saturday Night Live* befejeztével lelépett az utána rendezett szakmai partiról, mondván, az „nem az ő stílusa”, majd kétórás interjút adott egy rádióriporternek, amely hajnali négykor ért véget. Munkanapja nagy nehezen a végéhez ért, amely nap bármilyen mércével mérve is rendkívüli sikert hozott számára: ő volt a *Saturday Night Live* sztárja, albumuk első lett a slágerlistán, és „Weird Al” Yankovich engedélyt kért a **Teen Spirit** paródiájának elké-

szítésére. Mindez így együtt feltétlenül rövid karrierjének csúcspontját jelentette, azt a fajta elismerést, melyről a legtöbb előadó csak álmodozhat, s amelyről tinédzserként maga Kurt is álmodott.

Washington állam egyik délnyugati kisvárosában felnőve sosem hagyta volna ki a *Saturday Night Live* adásait, s azzal kérkedett iskolatársainak, hogy egyszer még ő lesz a show sztárja. Egy évtizeddel később a zenei élet legünneplétebb alakja lett. Már második albuma megjelenése után generációja legnagyobb dalszerzőjének tartották; pedig alig két évvel korábban még egy olyan munkára se vették fel, ahol kutyaólatkat kellett volna takarítania.

E kora hajnali órákban azonban Kurt úgy érezte, se alapja, se kedve nincs az ünneplésre; ha valami, hát épp a rá irányuló figyelem növelte szokásos kedvetlenségét. Betegnek érezte magát, gyomorpanaszoktól szenvedett, amelyet „visszatérő, égő, émelyítő fájdalom”-nak nevezett, s amely a stressztől csak még rosszabb lett. Úgy tűnt, a hírnév és a siker sokat rontottak helyzetén. Kurt és menyasszonya, Courtney Love volt az a pár, melyről a legtöbbet beszéltek a rockvilágban, s a téma főként droghasználatuk volt. Kurt mindig úgy hitte, hogy tehetségének elismerése meggyógyítja majd a sok elszenvedett érzelmi kínt, melyet életének korai szakaszában élt át; a siker azonban bebizonyította e hitének dőreségét, s szégyenérzetét csak fokozta, hogy kirobbanó népszerűsége súlyosbodó drogfogyasztással járt együtt.

Hotelszobájában a kora reggeli órákban Kurt magához vette a kínai fehér heroint tartalmazó kis zacskót, előkészítette a port, majd befecskendezte. Ez önmagában véve nem volt szokatlan, hisz Kurt rendszeresen fogyasztott heroint, s az utóbbi két hónapban, mióta együtt voltak, Courtney is csatlakozott hozzá. Ezen az éjszakán azonban, míg Courtney aludt, Kurt – talán szándékosan – a biztonságosnál jóval nagyobb adag heroint lőtt magába. A túladagolástól bőre zöldessé vált, légzése kihagyott, izmai pedig úgy megmerevedtek, mint a koaxkábel. Lecsúszott az ágyról, arccal egy halom ruhán landolt, úgy nézett ki, mint egy sorozatgyilkos által hátrahagyott tetem.

– Nem úgy nézett ki, mint aki túllőtte magát – emlékezett vissza Love. – Úgy nézett ki, mint aki meghalt. Ha nem ébredek fel hétkor... Nem tudom, talán megéreztem. Olyan elbaszott volt az egész. Beteges és örült. – Love eszeveszetten elkezdte újraéleszteni, végül azonban ez a művelet egészen rutinszerűvé vált számára: hideg vizet öntött kedvesére, ütéseket mért a solar plexusra, hogy tüdejét levegővételre kényszerítse. Mindez azonban semmilyen eredménnyel nem járt, így előlről kezdte az egészet, mint egy elszánt segédorvos az infarktusos beteggel. Végre hosszú percek erőfeszítései után Courtney zihálást hallott, mely jelezte, hogy Kurt ismét lélegzik. Folytatta az élesztést,

vizet fröcskölt az arcába, mozgatta a végtagjait. S néhány perccel később Kurt felült, beszélt, és bár még mindig nagyon kába volt, arcán önelégült mosoly jelent meg, mintha büszke volna hőstettére. Ez volt az első olyan túladagolása, mely a halál közelébe juttatta. Pont aznap, amikor sztár lett.

Egyetlen nap leforgása alatt Kurt megszületett a közönség számára, meghalt saját sötétségének magányában, és újjáéledt a szerelem hatalma által. Ez rendkívüli teljesítmény volt, valószínűtlen, sőt szinte lehetetlen, mégis egész különleges életére oly jellemző.